

סיכומי הדרך היומי

בפיך (קידושין ל')

מחודדים

ת"ר ושנתם שיהיו דברי תורה

לעילוי נשמת אימי מורתי מרת שיינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה רוזנבאום זצ"ל נלב"ע יום רביעי כ"ט טבת תשע"ד ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת מרת פייגע ציפורה גאסט ע"ה בת ר' מרדכי אשת ר' אברהם ז"ל נלב"ע כ"ט שבט תשכ"א ת.נ.צ.ב.ה.

מערכת: 073-249-0403 | sikumhadaf@bezeqint.net

לשמיעת הסיכומים: 0504-135-026

נא להתפלל עבור פנחס בן פייגא מרים

לעילוי נשמת אבי מורי הר"ר צבי בן ר' אברהם גאסט ז"ל נלב"ע י"ט תשרי תשס"ד לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה. לעילוי נשמת אחי הר"ר משה בן ר' צבי גאסט ז"ל נלב"ע ל"ג בעומר תשס"ז לפ"ק ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת הרב אברהם בן חיים גאסט ז"ל נלב"ע ו' טבת תש"ב ת.נ.צ.ב.ה.

שבת קודש פרשת פנחס - כ"ה תמוז תשע"ה

דף מ"ח ע"א

'הריני עליך חרם' - המודר אסור. 'הרי את עלי חרם' - הנודר אסור. 'הריני עליך ואת עלי' - שניהם אסורים.

המודרים הנאה זה מזה מותרים בדברים שהפקירום עולי בבל לכל ישראל, כגון הר הבית והעזרות והבור שבאמצע הדרך, ואסורים בדבר של אותה העיר שהם דרים בה, שהם כשותפים בהם, כגון הרחבה והמרחץ ובית הכנסת והתיבה (שנותנים עליה ספר תורה) והספרים. [ולהלכה כיון דקי"ל כראב"י ששותפים שנדרו הנאה זה מזה מותרים להכנס לחצר השותפות שאין בה כדי חלוקה, מותרים גם באלו].

המודרים זה מזה ורוצים ליהנות מדברים של העיר - יכתבו חלקם שיש להם בעיר לנשיא. ומה שאמרו לנשיא ולא לסתם אדם: לרבי יהודה - שיפה כוחו שמיד שכתב לו קנה אף שלא זכה אדם בשבילו. לחכמים - גם לנשיא צריך לזכות, אלא נהגו לכתוב לו ססומכים עליו שאין דרכו לאסור הנאתו על הבריות. **אנשי גליל אינם צריכים לכתוב חלקם לנשיא** - שקנטרנים היו, והיו אוסרים זה את זה, ועמדו אבותיהם וכתבו חלקם לנשיא.

המודר הנאה מחבירו, נותן המדיר מנכסיו לאחר במתנה, והמודר מותר ליהנות מהם, ואם הוכיח סופו על תחילתו שנתכוון לערמה אסור, וכמעשה בית חורון, שעשה שנתן החצר והסעודה של שמחת נישואי בנו כדי שיבא אביו המודר ויאכל, ואמר מקבל המתנה אם שלי הן הרי הן מוקדשים לשמים, ואמר המדיר שלא נתנו על דעת כן, ואמרו חכמים: כל מתנה שאם הקדישה אינה מקודשת אינה מתנה. [אף שמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה אף שאין יכול להקדישה - שם נתכוין להקנות לשעה, אבל כאן לא נתכוין להקנות לו כלל].

מתנת בית חורון שאינה מתנה להתיר המודר הנאה, ב' לשונות אם דוקא כשנתן בדרך תנאי, שאמר שנותן לו אלא כדי שהמודר יבא ויאכל, או גם אם לא אמרו דרך תנאי, אלא אמר שנותן כדי שיבא המודר לאכול, גם זו אינה מתנה, שאין אדם עושה סעודת נישואין לבנו ונותנה לאחר, ומוכח שתנאי הוא.

דף מ"ח ע"ב

קני על מנת להקנות - היו לו ב' בנים, אחד היה גנב ואחד כשר, אסר נכסיו על בנו הגנב, ונתן מחצה נכסיו לכשר, והמחצה השניה נתן לבנו הגנב ואמר שאינו נותנה לו אלא שאם יהיה בנו (שהוא נכד הנותן) תלמיד חכם יקנה הנכסים, ואם לא יהיה תהיה גם מחצה זו לבנו הכשר. לפומבדיתא - כיון שלא נתנו אלא כדי שיקנה לבנו אינו קנין, וזכה הבן הכשר בכל הנכסים. לרב נחמן - קני על מנת להקנות חל הקנין, כדמצינו בקנין סודר שאינו קונהו אלא כדי להקנות על ידו תמורתו. ורב אשי דחה הראיה: שמא בקנין סודר הזוכה יכול לעכב הסודר לעצמו, ואפילו אם צריך להחזירו וקנין על מנת להקנות הוא, מ"מ הוא קנין על מנת להקנות עכשיו, משא"כ כשהקנה להקנות רק כשיהיה בנו תלמיד חכם, שאז כבר כלה הקנין. [בין בקנין סודר ובין בחזקה. ובקנין שטר והשטר קיים לאחר זמן - לרשב"א קונה, לר"ן מצוה מחמת מיתה אם לא קנה בשעת מיתה אין קונה לאחר זמן. להלכה: לר"ן - אף שקנין סודר קני על מנת להקנות הוא, שאין המקנה יכול לעכבו, מועיל משום שקונה על ידו עכשיו, אבל קני על מנת להקנות לאחר זמן לא קנה, לרמב"ם - קנה].

מתנת בית חורון שקני על מנת להקנות הוא לא קנה גם לרב נחמן הסובר שקני על מנת להקנות קנה - א. שסעודתו מוכחת עליו - שרצה שאביו יאכל מסעודה שלו ולא משל הזוכה. ב. המשנה כרבי אליעזר, שכשם שמחמיר לענין ויתור שאסור במודר הנאה אף שלענין ממון לא נחשב כגזל, כך מחמיר במודר הנאה בקני על מנת להקנות, אבל חכמים חולקים ומתירים.

הדרן עלך השותפין

יום ראשון פרשת מטות-מסעי - כ"ז תמוז תשע"ה

דף מ"ט ע"א

פרק שישי - הנודר מן המבושל

הנודר מן המבושל - מותר בצלי ובשלוק (שאינן מבושלות כל צרכן), ואף שבלשון התורה צלי בכלל

מבושל - בנדרים הלך אחר לשון בני אדם, ובמקומו של רבי יאשיה קרו לצלי מבושל ושם אסור בצלי.

קונם תבשיל שאיני טועם - אסור במעשה קדרה רך, שמלפת את הפת, בין במבושל ובין בצלי ובין בשלוק, ומותר בעבה [וכן הנולד מ'המבושל' מותר בזה], ולאנשי בבל האוכלים תבשיל עב הנעשה מחיטים (דייסא) עם לחם גם עבה בכלל תבשיל.

בנדרים הולכים אחר לשון בני אדם. [ולירושלמי דעת רבי יאשיה הולכים אחר לשון תורה לחומרא].

דלעת לחולה: א. רכה טובה והקשה היא כמלאך המוות. ב. לרבה בר עולא - מה שבתוכה טוב, ולא החלק החיצוני. ג. לרבה כל הדלעת קשה לחולה, ומה שאמרו שהחולים אוכלים אותה בפת היינו לא חולים ממש אלא תלמידי חכמים החלושים.

תוך הדלעת טוב לבשלו בסילקא, ותוך הפשתן טוב לאכלו עם כותח, ודבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ שלא יעקרו הפשתן לכך.

דף מ"ט ע"ב

מה שאנו מתפללים כל יום על בריאותם של החולים ועל תלמידי חכמים שהן תשושי כח שהתורה מתשת כחם - היינו כשיטת רבי יוסי שאדם נידון בכל יום, אבל לחכמים שאדם נידון בראש-השנה - כיון שנגמר דינן אין תפלה מועלת להן.

דייסא: רב חסדא אמר שיש לשאול הנקדנים של הוצל אם טוב לאכול של חטים בלחם של חטים ושל שעורים בשל שעורים, או של חטים בשעורים ושל שעורים בחטים. רבא אכלה בלחם העשוי מקמח של קליות. רב הונא אכלה באצבעותיו, שאמר רב באצבע אחד היא טעימה, וקל וחומר בשתיים ובשלוש. רב ורב הונא אמרו לבניהם: אם מזמינים אותך לאוכלה - לך עד פרסה, מזמינים אותך לאכול בשר שור - לך עד ג' פרסאות. רב הונא אמר לרבה בנו שלא יפלוט לפני רבו רוק ממאכל שאכל, אלא מדלעת ודייסא, שהן דומים לפתילה של אבר שאינו מתעכלין, ויש לפולטן אפילו לפני מלך פרס. רבי יוסי ורבי יהודה אכלו דייסא יחד, אחד אכל באצבעותיו, והשני אכל עם קליפת עץ, ואמר לזה שאכל עם אצבעותיו: עד מתי אתה מאכילני צואתך שתחת הציפורנים, השיבו: עד מתי אתה מאכילני רוקך.

הביאו לפני רבי יהודה ורבי שמעון מין תאנים שקשים להתעכל, רבי שמעון לא אכל כיון שאינו יוצאין מהמעיים, רבי יהודה אכל, באומרו: אדרבה, כל זמן שהמאכל בתוך בני מעיים זנין את הגוף, ונסמוך עליהם גם למחר.

פני רבי יהודה היו צהובים - לרבי טרפון אמר: שאכל תרדין בלא מלח, וק"ו אילו היה אוכלן עם מלח. למטרוניתא אמר: שאין זה מחמת שמשתכר שהרי אינו שותה יין אלא של קידוש להבדלה וד' כוסות, וצריך לקשור צדעי פדחתו מפסח עד שבועות ממיחוש הראש, אלא חכמת אדם תאיר פניו. לצדוקי אמר: כ"ד בתי כסא יש בין בתי לבין בית המדרש, וכל שעה ושעה אני נכנס לכל אחד ואחד.

רבי יהודה כשהלך לבית המדרש לקח קנקן על כתיפו כדי לישב עליו, אמר: גדולה מלאכה שמכבדת את בעליה, שכך לא ישב על הקרקע. וכן אמר רבי שמעון בנוטלו סל על כתיפו.

יום שני פרשת מטות-מסעי - כ"ז תמוז תשע"ה

דף נ' ע"א

אשתו של רבי יהודה עשתה גלימה חשובה לצאת בה לשוק, וכשיצא רבי יהודה לתפלה היה מתכסה בה, והיה מברך: ברוך שעטני מעיל. רשב"ג גזר תענית ולא בא רבי יהודה מפני שהמעיל לא היה אתו, שלח לו רשב"ג מעיל ולא קיבל, הרים המחצלת והראה לשליח שהתרחש לו נס ונתמלא שם זהובים, ואעפ"כ אינו רוצה ליהנות בעולם הזה.

כלבא שבוע הדיר את בתו מנכסיו כשנתקדשה לרבי עקיבא, והיו ישנים בבית התבן, והיה רבי עקיבא מלקט התבן משערותיה, ואמר לה אם היה לי ממון הייתי קונה לך תכשיט של זהב שירושלים מצוייר בו, נדמה אליהו לאדם ובא אליהם לבקש קצת קש להשכיב עליו התינוק שנולד לו, אמר לה רבי עקיבא: ראי אדם שאפילו תבן אין לו. אמרה לו שילך לישיבה, למד י"ב שנים לפני רבי אליעזר ורבי יהושע. כשחזר שמע מאחורי ביתו שאמרה אשתו לרשע: אם ישמע לי ישאר שם עוד י"ב שנה. חזר אחר י"ב שנה עם כ"ד זוגות תלמידים. יצאה לצאת לקבל פניו בין כולם אף שלא היה לה בגדים ראויים באומרה: יודע צדיק נפש בהמתו. רצו החכמים לדחותה מלהתראות אליו, ואמר להם רבי עקיבא: שלי ושלכם שלה הוא. כלבא שבוע שאל על נדרו. [שפתח לו רבי עקיבא: אילו היית יודע שחתנך יהיה צורבא מרבנן היית מדירה, והשיב: אף אילו למד רק פרק אחד או הלכה אחת לא הייתי מדירה. ואין זה פתח בנולד, שכיון שנשאה על דעת שילמד, שכיח שילמד פרק אחד והלכה אחת].

מששה דברים נתעשר רבי עקיבא: א. מכלבא שבוע. ב. מאיל העץ שהיה מלא זהובים שמצא על שפת הים. ג. מתיבה מלאה דינרים שהיתה בספינה של סוחרים ישמעאליים שטבעה בים, וקנוה הספנים לרבי עקיבא בד' זוז. ד. ממטרוניתא שהלותה לו מעות, והקב"ה והים היו ערבים, ופרעו לה ע"י ארגז מלא אבנים טובות שהפילה בתו של המלך לים, והחזירה לרבי עקיבא מה שהיה בארגז יותר מהחוב. ה. מאשתו של טורנוסרופוס שנתגיירה ונשאת לו. ו. מקטיעא בר שלום, שקודם מותו ציוה נכסיו לרבי עקיבא וחבריו.

דף נ' ע"ב

רב גמדה נתן ד' זוזי לספנים שיקנו לו דבר מה, וקנו לו קוף, וברח ונכנס לתוך חור, חפרו תחתיו ומצאו מרגליות, ונתנום ממידת חסידות לרב גמדה.

בת הקיסר אמרה לרבי יהושע בן חנניה: תורה מפוארה בכלי מכוער. השיבה: א"כ אין לאביך להחזיק יינו בכלי חרס אלא בכלי כסף וזהב, עשתה כך ונתקלקל היין, ואמר לה שאף התורה כן, ואותם שהם יפים והם חכמים אילו לא היו כן היו חכמים ואחד.

גדולים יותר.

אשה נתחייבה בבית דינו של רב יהודה מנהרדעא, ואמרה לו שגם שמואל רבך פסק כן, ותיארה מראהו בלשון גנאי, ונידה אותה רב יהודה, ופקעה ומתה.

ביצה טורמיטא - עבד היודע לעשותה שוה אלף דינרים, מכניסים הביצה אלף פעמים במים חמים ואלף פעמים במים קרים, ומתקטנת עד שאפשר לבלעה כאחת בלא לעיסה, ואם יש לו מכה במעיו נעשה רושם המכה בביצה, וכשיוצאת מן הגוף מכיר הרופא באיזה סם יתרפא.

שמואל בדק עצמו לדעת איזה רפואה הוא צריך ע"י קולחא, והיה מתעלף, ומתוך צערן של אנשי ביתו היו סותרות קליעת שיער שלהן.

לפדי (מין תבשיל של תאנים) - תובע הזמין נתבע לדין לפני רבי, שקנה ממנו עבד שילמדו עשיית אלף מיני לפדי, ולמדו רק ח' מאות, ותמה רבי על שהיו כל כך בקיאים במיני תענוג.

רבי הוציא על חתונת רבי שמעון בנו כ"ד אלף רבוא דינרין, ולא הזמין את בר קפרא, אמר בר קפרא: אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה, ואחר שהזמינו אמר: לעושי רצונו בעולם הזה כך, לעולם הבא על אחת כמה וכמה.

יום שלישי פרשת מטות-מסעי - כ"ח תמוז תשע"ה

דף נ"א ע"א

יום שחיך בו רבי באה פורענות לעולם, אמר לבר קפרא שאם לא יבדחנו יתן לו ארבעים מידות חיטים, לקח בר קפרא סל גדול וטח אותו בזפת והפכו על ראשו, ובא לפני רבי לתבוע החיטים, וחיך רבי.

בר קפרא אמר לבתו של רבי: מחר אשתה יין כשאביך רוקד לפני ואמך מקרקרת ומזמרת. כשחיתן רבי את בנו רבי שמעון, הזמין את בר קפרא, בשעת הסעודה שאל את רבי: מה הפירוש 'תועבה' האמור במשכב זכר, כל מה שפירש רבי דחה בר קפרא, ואמר לרבי שלא יפרשו עד שתמזוג לו אשתו כוס יין וירקוד רבי לפניו, וכשעשו כן פירש שהוא 'תועבה בה', וכן היה כששאל פירוש 'תבל הוא' האמור במשכב בהמה, עד שפירשו: תבלין יש בה? וכן 'זימה' - זו מה היא. לא יכלו בן אלעשה חתנו של רבי שהיה עשיר לסבול בזיון חמיו, ויצאו הוא ואשתו משם.

בן אלעשה פיזר מעותיו להראות תספורת כהן גדול - שראשו של זה בצד עיקרו של זה.

אמר 'קונם תבשיל שאיני טועם' - מותר בדלעת הרמוצה. לשמואל: היינו דלעת ממקום הנקרא קרקוזא, לרב אשי: היינו דלעת הטמונה ברמץ, והגמרא דחתה פירוש ממה ששנינו בברייתא שדלעת המצרית כלאים עם הרמוצה, הרי שמין דלעת היא.

הנודר 'ממעשה קדירה' - אינו אסור אלא בדבר שמרתיחים הרבה בקדירה, 'מהיורד לקדירה' - אסור בכל הנעשה בקדירה.

הנודר 'מהיורד לקדירה' אסור ביורד לאילפס - שהרתיחוהו רתיחה קלה קודם לכן בקדירה, 'מהיורד לאילפס' - מותר ביורד לקדירה, 'מהנעשה בקדירה' - מותר במעשה אילפס, 'מהנעשה באילפס' - מותר בנעשה בקדירה [אף אם אחר שנגמרה עשייתו בקדירה הורידוהו לאילפס].

הנודר 'מהיורד לתנור' - אינו אסור אלא בפת. אמר 'כל מעשה תנור עלי' - אסור בכל הנעשה בתנור.

דף נ"א ע"ב

הנודר מן 'הכבוש' - אינו אסור אלא בירק הכבוש, משום שאמר בה' הידיעה, ואם אמר 'כבוש שאני טועם' אסור בכל הכבושים [וכן בלא 'שאני טועם', כיון שלא אמר 'הכבוש'. ולפירוש שני: החילוק הוא בין אמר סתם 'הכבוש' - שאסור רק בירק, לבין הוסיף 'שאני טועם' - שאסור בכל, וכן הוא בשאר הדינים דלהלן]. וכן הנודר מ'השלוק' אינו אסור אלא בשלוק של בשר, אבל אמר 'שלוק שאני טועם' אסור בכל השלוקים. וכן הנודר מ'הצלי' לרבי יהודה אינו אסור אלא בצלי של בשר, משא"כ ב'צלי שאני טועם' שאסור בכל הצלויים. וכן הנודר מ'המליח' אינו אסור אלא במליח של דג, משא"כ ב'מליח שאני טועם' שאסור בכל המלוחים.

אסר על עצמו 'דכביש' - איבעיא אם הוא כאוסר מ'הכבוש' או כאומר 'כבוש שאני טועם', וכן בשאר - 'דשליק', 'דצלי', 'דמליח'. [וספק לחומרא].

'דג דגים שאני טועם' - אסור בגדולים, בקטנים, במלוחים, בתפלים, בחיים ובמבושלים, שדג משמע גדול ודגים משמע קטנים, ומותר בטריית טרופה (חתוכה דק דק) - שדג דגים משמע שלמים, וכל שכן שמותר בציר (שומן היוצא מהדגים וקרבי דגים מעורבים בו) ומורייס (שמנו של דג בלבד).

הנודר מן הצחנה (תערובת דגים קטנים ורובם שלמים) - אסור בדגים בין שלמים ובין חתוכים, ומותר בציר ובמורייס.

הנודר מטריית טרופה - מותר בציר ומורייס (לגירסת הר"ן).

'דג שאני טועם' - אסור בגדולים ומותר בקטנים [השוקלים פחות מליטרא. ירושלמי. כן הכל כלשון המקום], ש'דג' משמע גדול שנמכר בפני עצמו. 'דגה שאני טועם' - אסור רק בקטנים, הגם שבלשון תורה משמע גם גדולים - בגדרים הולכים אחר לשון בני אדם.

'הרי עלי ציחין' - איבעיא אם אסור גם בציר ומורייס.

יום רביעי פרשת מטות-מסעי - כ"ט תמוז תשע"ה

דף נ"ב ע"א

הנודר מן החלב - לת"ק מותר בקום (מים היוצאים מהחלב), שבמקומו קרו לחלב חלב ולקום קום, לרבי יוסי אסור - שבמקומו קראו לקום 'קום דחלב'.

הנודר מן הקום - לתנא דמתניתין מותר בחלב,

ולפי הר"ן לרבי יוסי דברייתא אסור, כיון שבמקומו קראו לקום 'קום דחלב' הרי חלב וקום דבר אחד.

הנודר מן הגבינה - אסור גם בגבינה טפילה (שאינה מלוחה), אף שרוב גבינות מלוחות.

הנודר מן הבשר - לת"ק מותר ברוטב ובקיפה (-דק דק של בשר, שבלשון בני אדם אינו נקרא בשר), ולרבי יהודה אסור. אמר 'בשר זה עלי' - גם לת"ק אסור בכל שנתן בו בשר זה טעם. [אף שדבר שיש לו מתירים אפילו באלף אינו בטל, היינו רק מין במינו אבל שלא במינו בנותן טעם, והיינו רק בדבר האסור עכשיו ויש לו היתר לאחר זמן, אבל דבר שיש לו אופן היתר גם עכשיו גם שלא במינו אינו בטל].

הנודר מן היין - מותר בתבשיל שיש בו טעם יין, 'קונם יין שאני טועם' [לגירסת הר"ן]. ולגירסתא שלפנינו דווקא אם אמר 'יין זה' ונפל לתבשיל - אם יש בו בנותן טעם אסור.

דף נ"ב ע"ב

הנודר מן הענבים - מותר ביין, מן הזיתים - מותר בשמן. אמר על ענבים או זיתים מסויימים 'קונם אלו' - אסור בהם וביוצא מהן. ואיבעיא באמר 'קונם ענבים או זיתים שאיני טועם' - אם אסור גם ביוצא מהן כיון שהוסיף 'שאיני טועם'. [ומספק אסור. ואם אסר עצמו בלשון שבועה - מחלוקת הראשונים].

יום המישי פרשת מטות-מסעי - ל' תמוז תשע"ה

דף נ"ג ע"א

הנודר מן התמרים - לת"ק נדר רק מהם ומותר בדבש היוצא מהם, וכן אם נדר מסתוניות אסור בהם ומותר בחומץ שלהם, אף שאין הדרך לאכלם אלא החומץ שלהם. [ואינו דומה לנודר מחלב שאסור בקום אם קוראים אותו קומא דחלבא - לרשב"א: קום לא נשתנה צורתו. לר"ן - נקרא קומא דחלבא משום שעדיין תורת חלב עליו, משא"כ דבש תמרים אין עליו תורת תמרים ונקרא כך להפריש בינו לדבש אחר]. לרבי שמעון בן אלעזר - דבר שדרכו לאכול אותו ואת היוצא ממנו, כגון תמרים ודבש תמרים - אסור בשניהם, ובאין דרכו לאכול אותו רק היוצא ממנו, כגון חומץ סתוניות - אסור רק ביוצא ממנו ולא בו. לרבי יהודה בן בתירא - בין דרכו לאכול אותו ואת היוצא ממנו, ובין אין דרכו לאכול רק היוצא ממנו אסור בשניהם. [הלכה כת"ק].

הנודר מן היין - מותר ביין תפוחים, שיש לו שם לויי ואינו נקרא יין סתם.

הנודר מן השמן - בארץ ישראל מותר בשמן שומשמן ואסור בשמן זית, שאין מסתפקים אלא משמן זית, ובבבל מותר בשמן זית ואסור בשמן שומשמן, שאין מסתפקין אלא משמן שומשמן. ובמקומות שמסתפקין מזה ומזה - אסור בשניהם, ואפילו אם מסתפקין ממין אחד יותר ממין השני, שמא נתכוון למין המיעוט.

הנודר מן הכרישין - מותר בקפלוטות שאינן בכלל

כרישין.

הנודר מן הירק - אסור בירקות הגינה ומותר בירקות השדה, שסתם ירק היינו ירק גינה, וירק השדה יש לו שם לויי שנקרא ירק השדה. ובשביעית שאין זורעים ירק הגינה לא נתכוון אלא לירק השדה שעולה מאליו. לרבי חנינא בן גמליאל - במקום שמביאין מחוץ לארץ אסור גם בירק הגינה.

הבאת ירק חוץ לארץ ישראל - לת"ק אסור, שמא יביא עמהם גוש עפר המטמא משום ספק מת, לרבי חנניה בן גמליאל - מותר.

דף נ"ג ע"ב

הנודר מן הכרוב - אסור באיספרגוס, שמין כרוב הוא, נדר מן האיספרגוס מותר בכרוב.

הנודר מן הגריסין - אסור בתבשיל עב של גריסין, שנקרא 'מקפה של גריסין', ולרבי יוסי מותר, שבמקומו קרו למקפה מקפה ולגריסין גריסין. הנודר מן המקפה - מותר בגריסין, ואסור ב'שום', שנקרא מקפה, לרבי יוסי מותר בשום. הנודר מן השום מותר במקפה.

הנודר מעדשים - אסור באשישים (עדשים מטוגנים בדבש), ולרבי יוסי מותר. מן האשישים - מותר בעדשים.

'חיטה חיטין שאני טועם' - אסור בהן בין קמח בין פת. 'חיטה שאני טועם' - אסור בפת כיון שנעשה גוף אחד נקרא 'חיטה', אך מותר לכוס כיון שכוסס כמה חיטים יחד. 'חיטים שאני טועם' - מותר בפת ואסור לכוס חיטים.

'גריס גריסין שאני טועם' - אסור בהן בין חיים בין מבושלים. 'גריס שאני טועם' - אסור במבושלים ומותר בחיים. 'גריסין שאני טועם' - אסור בחיים ומותר במבושלים.

הדרן עלך הנודר מן המבושל

יום שישי פרשת מטות-מסעי - א' אב תשע"ה

דף נ"ד ע"א

פרק שביעי - הנודר מן הירק

הנודר מן הירק - מותר בדלועין, שאינו ירק אלא פרי אדמה. [וי"א משום שסתם ירק היינו הנאכל חי כמות שהוא, ומותר בכל המתבשל אע"פ שלפעמים נאכל חי].

הנודר מירקי קדירה - אסור בפרי אדמה הבאים להכשיר המאכל כשומים ובצללים, ומותר בדלועים. [ולפי הי"א אסור בכל הנאכל בין חי ובין מבושל, אבל דלועים אינם נאכלים חיים כלל].

הנודר מירק המתבשל בקדירה - לת"ק מותר בדלועין, שכשאומר לשליח קח לי ירק המתבשל בקדירה ולא מצא אלא דלועין, נמלך במשלחו אם לקנותן, הרי שאינן בכלל, ולרבי עקיבא אסור, כיון שנמלך עליהן השליח ולא על קיטנית הרי הן בכלל ירק המתבשל בקדירה. [ולפי הי"א 'המתבשל

בקדירה' משמעו אף כאלו שאינן נאכלין אלא מבושלין. והלכה כרבי עקיבא].

לרבי עקיבא שדלועין בכלל ירק המבשל בקדירה, כיון שאין משתמע שהן בכלל רק מריבוי לשונו - אינו אסור בהן אלא מספק, ולכן אם אכלן אינו לוקה.

בעה"ב שאמר לשליח תן בשר לאורחים ונתן להם כבד, או אמר תן להם כבד ונתן להם בשר - השליח מעל, שאין הכבד בכלל בשר. ואף לרבי עקיבא שכל דבר שנמלך עליו שליח הוא בכלל - שהיה לו להמלך.

השליח שעשה שליחותו והוציא הקדש לחולין - בעה"ב מעל. [ואין אומרים אומרים 'אין שליח לדבר עבירה' - שלמדים חטא חטא מתרומה שיש שליחות במעילה]. לא עשה שליחותו - שליח מעל ולא בעה"ב.

דף נ"ד ע"ב

הנודר מן הבשר - אסור בכל מיני בשר, לת"ק הסובר כרבי עקיבא - אסור גם בראש, ברגלים, בקנה, בכבד, בקרביים, בלב, בעופות ובדגים. אך מותר בחגבים. לרשב"ג מותר בכל אלו, כיון שהשליח נמלך עליהם, והוא התנא החולק על רבי עקיבא. [והלכה כרבי עקיבא שאסור בכל אלו, ודוקא במקום שנמלך עליהם שליח, ולרשב"ג בעופות אסור גם במקומות שאין נמלך עליהן שליח].

לרשב"ג: הקונה קרביים בדמי בשר - אינו בן אדם.

הקזי דם או יש לו כאב בעינו בתחילת החולי ואסר עליו בשר - מותר בדגים אף לרבי עקיבא, שלא נתכוין לאוסרן כיון שבכל אופן לא יאכלם שקשים לו (אמנם בסוף החולי הם טובים), אך בבשר עוף אסור אף המקזי דם הגם שקשה לו - שבשלוק הרבה אינו מזיק. [וכן אסור בבשר מליח אף שקשה להקזה - שבשר ממש הוא ובכלל נדרו, משא"כ דגים אינן בכלל בשר רק משום ששליח נמלך עליהם. הקזי דם מותר בדגים רק אם נדר לבו ביום - אבל נדר לכמה ימים אסור. ובכאב העינים - לרשב"א מותר בכל אופן, שאינו יודע מתי יתרפא שצריך לאסור עליו דגים משום ימים אלו, ולר"ן מותר רק אם נדר כפי הימים שמוכח שיצטרך להמנע מהם משום כאב העיניים].

שבת קודש פרשת מטות-מסעי - ב' אב תשע"ה

דף נ"ה ע"א

הנודר מן הדגן - לרבי מאיר אסור בפול המצרי יבש, שכל שעושים ממנו דגן (ערימה בגורן) הוא בכלל, ומותר בפול לח, ובאורז, בחילקא (חטה נחלקת לב'), בטרגיס (הנחלקת לג'), ובטיסני (הנחלקת לד'). ומה שנאמר 'וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן ותירוש ויצהר וכל תבואת שדה' שמשמע שיש תבואות שאינן בכלל דגן - תבואת שדה היינו פירות האילן וירקות. לחכמים - אינו אסור אלא בחמשת המינים.

הנודר מן התבואה - לכו"ע אסור רק בחמשת

המינים, מ'תבואת שדה' - אסור בכל מה שגדל בשדה.

בנו של מר שמואל ציוה בצוואתו שיתנו לרבא שלשה עשר אלפי זוז מ'עללתא' שבנכסיו שבנהר פניא, שלח רבא לשאול את רב יוסף מהו 'עללתא', והשיב שכיון שהוא התרגום של תבואה היינו רק חמשת המינים כדתנן במתניתין. אמר לו אביי שהוא כל דבר של ביאה והכנסה ושבח. וכשהשיבו זאת לרבא אמר שידע שהוא כדברי אביי, ולא הסתפק אלא אם יש לו גם בשכר בתים ודירות, שמא אינם בכלל כיון שמתחסרים כשמתיישנים, או כיון שאין פחתן ידוע הם בכלל. [ולא נפשט הספק, ולכן לא יגבה שכר בתים וספינות, שיד בעל השטר על התחתונה. ובנדרים - מספק לחומרא והכל בכלל].

רב יוסף הקפיד על רבא שידע מהו עללתא ואעפ"כ שאלו, הלך רבא לפייסו בערב יוה"כ, וביקש ממשמשו שרוצה למזוג לו הכוס, שהיה בקי במזיגה, והכיר רב יוסף שהוא מזוג [שהיה מזוג על כל חלק יין ג' חלקים מים], ואמר לרבא שיפרש הפסוק 'וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל במות, ומבמות הגיא... ונשקפה על פני הישימון', ופירשו: כיון שעושה אדם עצמו כמדבר שהוא מופקר, לכל תורה ניתנה לו במתנה, ואז נחלו אל, ואז עולה לגדולה, ואם מגביה עצמו הקב"ה משפילו, ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרקע, ואם חוזר בו הקב"ה חוזר ומגביהו. [והתכוין רב יוסף להזהיר את רבא שיהא שפל רוח ביותר].

דף נ"ה ע"ב

הנודר מפירות השנה - אסור בכל פירות השנה, ומותר בגדיים ובטלאים ובחלב וביצים ובגוזלות. גידולי שנה עלי - אסור בכולן. [באסר עצמו לזמן שיכול לעמוד בו, אבל אסר עצמו לעולם אינו נדר שאינו יכול לקיימו]. פירות הארץ עלי - אסור בכל פירות הארץ, ומותר בכמהין ופטירות שאינם פירות הארץ. גידולי קרקע עלי - אסור גם בכמהין ופטירות, שגדילים מלחלוחית הקרקע ויונקים מהאוויר.

[הנודר מן התירוש - אסור ביין ומותר בכל מיני מתיקה, והיינו למדברים בלשון לעז, שהם מתכוונים ללשון תורה, אך למדברים בלשון הקודש תלוי מה שדרכן לקרוא תירוש, ולכן שנינו בתוספתא שמותר ביין ואסור בכל מיני מתיקה].

הנודר מן הכסות - מותר בשק וביריעה ובחמילה, שאינם נקראים כסות, ואסור בפונדא (אזור חלול), ובפסקיא, ובסקורטיא (חלוק של עור שלובשים העבדנים על בגדיהם), ובקטבליא, ובאנפליא, ובפליניא, ובמכנסים וכובע.

יוצאים בשבת לרשות הרבים להגן מגשמים: בשק ובשק עבה (שהוא כעין שק), ובסגוס עבה, וביריעה, ובחמילה, ואינן נחשבין משוי. אך לא בתיבה, בקופה, במחצלת.

קונם צמר עלי - מותר להתכסות בגיזי צמר, וכן בנודר מפתן, שאין משמע אלא לבישה. לרבי יהודה הכל לפי מצבו של הנודר, שאם היה טוען

דף נ"ז ע"א

קונם פירות האלו עלי, קונם הן על פי, קונם הן לפי [וכן קונם פירות מקום פלוני או של פלוני] - אסור בחילופיהן ובגידוליהן, כיון שפירט פירות מסויימים הרי הם עליו כהקדש, ומותר בגידולי גידוליהן, לא פירט פירות מסויימים - מותר בחילופיהן ובגידוליהן. [לצד אחד באיבעית רמי בר חמא לעיל מ"ז. גם אם לא פירט אסור המחליף עצמו בחילופיהן, ואף אם אסר את חבירו ולא רק באסר את עצמו]. ובדבר שאין זרעו כלה - אסור גם בגידולי גידולים, ואפילו לא פירט פירות מסויימים.

האומר לאשתו: קונם מעשה ידיך עלי, קונם הן על פי, קונם הן לפי - אסור בחילופיהן ובגידוליהן [באומר יקדשו ידיך למעשיהן. לפירוש ב': חל על החפץ לאחר שעשתה אותה], שהרי הוא כמפרט דברים מסויימים, ומותר בגידולי גידוליהן. אך אם סיים 'שאני אוכל' או 'שאני טועם' - מותר בחילופיהן ובגידוליהן. [טחנה ואפתה ומכרה לחם - המעות שכנגד טחינה ואפיה שלה ואסורים עליו, כנגד החיטים - שלו ומותרים]. ובדבר שאין זרעו כלה אסור גם בגידולי גידולין, ואפילו אמר 'שאני אוכל' או 'שאני טועם'.

שאת עושה איני אוכל עד הפסח, שאת עושה איני מתכסה עד הפסח - עשתה לפני הפסח מותר לאכול ולהתכסות אחר הפסח.

שאת עושה עד הפסח איני אוכל ואיני מתכסה - מה שעשתה לפני פסח אסור לאכול ולהתכסות בו גם אחר הפסח.

שאת נהנית לי עד הפסח אם הולכת את לבית אביך עד החג - הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח, הלכה אחר הפסח אם נהנית ממנו לפני הפסח עברה למפרע בבל יחל.

שאת נהנית לי עד החג אם הולכת את לבית אביך עד הפסח - הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך אחר הפסח.

איבעיא בבצל שעקרו בשביעית ונטעו בשמינית ורבו גידוליו על עיקרו - אם הגידולים מותרים וממילא מעלין את האיסור [אם יש בהם שיעור לבטל האיסור], או לא - כיון שנמשכים ויוצאים מהעיקר שאינו כלה, הם עצמם אסורים כעיקר.

בצל של תרומה שנטעו ורבו גידוליו על עיקרו - לרבי ינאי ביטלו הגידולין את העיקר מלהיות תרומה, והרי הוא טבל ומותר באכילת עראי.

נטיעה שלא עברו עליה ג' שנים ועליה פירות וקצצה והרכיבה בנטיעה זקנה - לרבי יוחנן אע"פ שהוסיפו הפירות מאתיים אסורים, שגידולים כעיקר.

בצל שנטעו בכרם ונעקר הכרם וגדל אח"כ בהיתר - לרבי יונתן אסור, שגידולין כעיקר.

ליטרא בצלים שתיקנה זרעה מתעשרת לפי כולה - שגידולים המחויבים מבטלים העיקר הפטור, ואין לפשוט מכך את האיבעיא בבצל של שביעית שנטעו בשמינית שאפשר שמתעשרת לחומרא.

משא והיה ריחו קשה ונדר, מותר להתכסות ואסור להפשיל לאחוריו, ובלא הוכחה - לרבי יהודה דמשנה: לא אסר אלא לבישה, דברייתא: אסור בין בטעינה ובין בלבישה, ורק אם יש הוכחה שנתכוין לאסור רק לבישה נאסר רק בזה. [והלכה כרבי יהודה דמשנה].

דף נ"ז ע"א

הנודר מן הבית - לרבי מאיר מותר בעלייה, שאינה בכלל בית. לחכמים - עלייה בכלל בית, אך מודים שהנודר מעלייה מותר בבית. [ופסק הרמב"ם כחכמים].

'ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם' - לרבות בית הצבוע (וי"ג 'היציע') שלא נלמד מנגעי בגדים שצבועים אינם מטמאים, ולרבות את העלייה. לרב חסדא - היינו כרבי מאיר שסתם עלייה אינה בכלל בית, לאביי - היינו גם כחכמים, שלא נלמד מ'ארץ אחוזתכם' שדווקא בית מחובר לארץ מטמא.

'בית בביתי אני מוכר לך' - צריך לברור לו המעולה שבבתיו. [משא"כ אם אמר לו 'בית' סתם, יד בעל השטר על התחתונה ויכול ליתן לו הגרוע, ואף אם נפל בנתיים אחד מבתיו יכול להראותו הנפול. וליתן לו עלייה - תלוי במחלוקת רבי מאיר וחכמים אם היא בכלל בית. ולמסקנת הגמרא במנחות - גם באמר 'בית בביתי' יד בעל השטר על התחתונה, ונותן לו הגרוע].

הנודר מן המיטה - לרבי מאיר מותר בדרגש, לחכמים אסור שהוא בכלל מיטה. הנודר מן הדרגש - גם לחכמים מותר במיטה.

דרגש - לעולא היא מיטה המונחת מוצעת למזל הבית, לרב תחליפא בר מערבא היא מיטה של עור.

דף נ"ז ע"ב

מיטה מסרגים אותה בנקבים שבארוכות המטה, ודרגש מכניסים ראשי הרצועות בלולאות התלויות בנקבים שבארוכות.

אבל כופה כל המטות שבביתו, ודוקא מיטה העשויה לשכיבה ולא המיוחדת לכלים, דרגש מתיר לולאותיו והוא נופל מאליו, מיטה שנקליטיה יוצאין מגופה ואין יכול לכפותה - זוקפה.

הנודר מן העיר - מותר להכנס לאלפיים אמה של תחומה, שהם 'חוץ לעיר' כאמור 'ומדותם חוץ לעיר', ואסור להכנס לעיבורה - ע' אמה הסמוכות לה, שנאמר 'ויהי בהיות יהושע ביריחו' אף שהיה חוצה לה בעיבורה.

הנודר מן הבית אסור מן האגף ולפנים, וכהן המטמא בית המנוגע צריך לצאת מכל המשקוף אף מהאגף ולחוץ, ועומד בצידו ומסגיר, שנאמר 'ויצא הכהן מן הבית אל פתח הבית' - 'מן הבית' מיותר ללמד שיצא מן הבית כולו. 'והסגיר את הבית' בא לרבות שבדיעבד חל ההסגר גם אם עשאו בהיותו תחת המשקוף, וכן אם הלך הכהן לביתו והסגיר.

דף נ"ח ע"א

כל דבר איסור שיש לו מתירין שנתערב בחולין, כגון טבל (שיכול להפריש עליו ממקום אחר) מעשר שני והקדש (שיכול לפדותם), חדש (שהעומר מתירו) - מין במינו אינו בטל, באינו מינו בנותן טעם. וכל שאין לו מתירין, כגון תרומה, תרומת מעשר, חלה, ערלה, כלאי הכרם שנתערבו אפילו במינם - נתנו בהם חכמים בהם שיעור. (במינו: תרומה תרומת מעשר וחלה - במאה, ערלה וכלאי הכרם - במאתיים, ובאינו מינו: בשישים). שביעית אוסרת בכל שהוא רק כשיש לה מתירין, והיינו קודם זמן הביעור.

בצל של שישית שנטעו בשביעית - דינו כפירות שביעית שנתערבו שאוסרין במשהו, ואין אומרים שדין הגידולין כדין העיקר. אך אין לפשוט מכך את האיבעיא (נ"ז): אם גידולין מבטלין העיקר, ובצל שביעית שנטעו בשמינית יהיו הגידולין מותרים, שמא אין הגידולין כעיקר אלא לחומרא ולא לקולא.

שנינו במשנה: בצלים של שישית שירדו עליהם גשמים בשביעית וצמחו בהם עלים - אם היה צבע העלים נוטה לשחרות אסורים, שזהו סימן שגדלו מכח יניקת הקרקע בשביעית, היו ירוקים - מותרים, שזהו סימן שלא גדלו מחמת הקרקע אלא מחמת הבצל עצמו. לרבי חנניא בן אנטיגנוס - אם יכולים להתלש בעלין שלהן אסורים, שהוא סימן שמחמת יניקת הקרקע גדלו.

עוד שנינו: בצלים של שביעית שירדו עליהם גשמים בשמינית וצמחו בהם עלים - אם היה צבע העלים נוטה לשחרות מותרים, שזהו סימן שגדלו מכח יניקת הקרקע בשמינית (ולרבי חנניא - אם יכולים הבצלים להתלש בעלים), והמיעוט שיש בעלים מעיקר הבצל האסור בטל ברובם המותר. ואין לפשוט מכך האיבעיא הנ"ל - שאין דין הגידולין כדין העיקר, ומבטלים העיקר, שיש להעמיד המשנה בבצלים שנידוכו ונשחקו קודם שירדו עליהם הגשמים, וכיון שגרועים הם אין הגידולין נמשכים אחריהם.

דף נ"ח ע"ב

המנכש עם הכותי בחסיות - אוכל מהן אכילת עראי ואין חושש שמא קודם שזרעם נתחייבו במעשרות [א. כיון שאינם חייבים במעשר אלא מדרבנן, ב. שמסתמא לא בא לידי גורן], ואם קנה ממנו או אכל מהם אכילת קבע - מעשרן ודאי.

שנינו בבביתא: היה מנכש עם ישראל החשוד על השביעית במוצאי שביעית, מותר לאכול גידולין שגדלו בשמינית, שודאי רבו גידוליהן על העיקר, והוכיחה מכאן הגמרא שגידולי היתר מעלים את האיסור, שמפורש שם שמדובר גם בדבר שאין זרעו כלה, והחשוד בודאי לא לא טרח לדוכם קודם זריעתם, וכיון שמדובר באוכל בשעת ניכוש לא שייך להעמיד בנתערבו בהיתר. ודחתה הגמרא: רק באיסור שביעית גידולי היתר מעלין את האיסור - הואיל ואיסור שביעית מכח הקרקע גם ביטולו נעשה על ידי גידולי הקרקע, אבל איסור כלאים

שהוא מכח התערבות ואיסור ערלה שהוא מכח הזמן ומעשר שהאיסור מכח הדיגון אפשר שהגידולין נמשכים אחר העיקר האסור.

ליטרא מעשר ראשון שלא הופרש ממנה תרומת מעשר, שזרעה בשישית והשביחה בשביעית לעשר ליטרין - יש בה קדושת שביעית משום תשעה ליטרין של שביעית, אך ליטרא של שישית חייבת בתרומת מעשר, ומפרישה ממקום אחר לפי חשבון.

יום רביעי פרשת דברים - ו' אב תשע"ה

דף נ"ט ע"א

שנינו במשנה: 'קונם פירות שאיני טועם' אסור בגידוליהן ובגידולי גידוליהן בדבר שאין זרעו כלה, ואין אומרים שגידולי היתר מעלין את עיקר האיסור, ואף שרבי ינאי סובר בבצל של תרומה שריבוי גידוליו מבטלין עיקרו [הגם שאין איסורו מכח הקרקע] - שכיון שמצוה לשאול על נדרו וכאילו שאל עליו הרי זה כדבר שיש לו מתירין, כיון שההיתר בא מאליו, ואינו בטל, משא"כ תרומה אע"פ שאפשר לשאול עליה אינה מצוה, ואינה כדבר שיש לו מתירין.

ליטרא בצלים שהפריש כל מעשרותיה וזרעה - לרבי יוחנן ורבה מתעשרת לפי כולה, שהגידולין מבטלין העיקר לגמרי, לרב חסדא מתעשרת לפי הגידולין ולא לפי כולה, באומרו בתמיה: ההיתר שבו להיכן הלך. [שבמעשר לא שייך לומר שגידוליו מבטלין העיקר, שלפי חשבון הטבל כך חייב לעשר].

דף נ"ט ע"ב

בצלים של שישית שירדו עליהן גשמים בשביעית וצימחו ששנינו שאם היו עלין שלהן שחורין אסורין ולרשב"ג הגדל בחיוב חייב והגדל בפטור פטור - לפי רבה נחלקו אם גידולין מבטלין העיקר, לרב חסדא כל המשנה דעה אחת היא שרק התוספת אסורה.

טרח לבטל העיקר וכגון ליטרא בצלים שזרעה - לפי רבה גם רשב"ג מודה שריבוי הגידולין מבטלין העיקר, ואעפ"כ ליטרא טבל של מעשר שזרעה בקרקע והשביחה בשביעית והרי היא כעשר ליטרין חייב לעשר אותה ליטרא ממקום אחר - שנאמר 'עשר תעשר את כל תבואת זרעך' שאף זרעך המתוקן שזרעת תחזור ותעשר שהגידולין מבטלין העיקר, ודוקא זרעך המתוקן ולא זרע של טבל שאינו בכלל זרעך, שאין הגידולין מבטלין את העיקר.

בצל של תרומה שנטעו אף שרבו גידוליו על עיקרו - הרי הן תרומה, אבל גידולי גידוליו שרבו על הגידולין הרי הם חולין אפילו בדבר שאין זרעו כלה.

הדרן עלך הנודר מן הירק

'קונם יין שאני טועם השנה' - נתעברה השנה אסור בה ובעיבורה, ואין אומרים שהולכים אחר רוב השנים שאינן מעוברות.

יום שישי פרשת דברים - ה' אב תשע"ה

דף ס"א ע"א

'וקדשתם את שנת החמישים שנה' - לחכמים מתחילים למנות שנות השמיטה משנת חמישים ואחת, שנאמר 'שש שנים תזרע שדך' - לעולם קודם שמיטה מותר לזרוע שש שנים, והרי ביובל אסור לזרוע. לרבי יהודה שנת החמישים היא שנה הראשונה של שמיטה הבאה, והפסוק 'שש שנים תזרע שדך' היינו בשאר השמיטות שאינן סמוכות ליובל.

העומד באמצע חמישים שנה דיובל, ואמר 'קונם יין שאני טועם יובל זה' - לחכמים שנת החמישים בכלל הנדר, ולרבי יהודה שנת החמישים שייך ליובל הבא ומותר בה.

דף ס"א ע"ב

מי שיש לו ב' כיתי בנות משתי נשים, ואמר: קידשתי את בתי הגדולה, ואיני יודע אם גדולה שבגדולות או גדולה שבקטנות, או קטנה שבגדולות שהיא גדולה מן הגדולה שבקטנות - לרבי מאיר כולן אסורות חוץ מן הקטנה שבקטנות, שסובר שאדם מכניס עצמו לספק, לרבי יוסי כולם מותרות חוץ מן הגדולה שבגדולות, שאין אדם מכניס עצמו לספק.

מחלוקת רבי מאיר ורבי יוסי במשנתנו בנדר עד לפני זמן קבוע - יש להחליף השיטות על פי דבריהם במשנה בקידושין, שלרבי מאיר אסור עד שיצא, שסובר שאדם מכניס עצמו לספק, ולרבי יוסי היינו עד שיגיע, שאין אדם מכניס עצמו לספק. [הלכה כרבי יוסי. לרמב"ם: כסוגיא דהכא - שסובר עד שיגיע. לרמב"ן: עד שיצא, כסוגיא דקידושין שפירשו שא"צ להפך כאן השיטות. קונם יין שאני טועם עד שיהא משתה בני - איבעיא בירושלמי אם כזמנו קבוע, ולרבי מאיר אסור עד שיצא, או כיון שיכול לדחותו אין זמנו קבוע ואסור עד שיגיע, ולהלכה מחמירים].

'עד הקציר' 'עד הבציר' 'עד המסיק' - אינו אסור אלא עד שיגיע, שכל שיש להמשכתו זמן קבוע ואמר עד שיגיע אסור עד שיגיע, אמר 'עד שיהא' - אסור עד שיצא. וכל שאין זמנו קבוע, בין אמר 'עד שיהא', בין אמר 'עד שיגיע' - אינו אסור אלא עד שיגיע, שאין אדם אוסר עצמו בזמן שאין לו קצבה.

'עד הקיץ' או 'עד שיהא קיץ' - לתנא במשנה אסור עד שיתחילו העם להכניס התאנים בכלכלות של תאנים, ולא בשל ענבים - שרק תאנים נקראים קיץ כיון שקוצצים אותם ביד.

'עד שיעבור הקיץ' - עד שיקפילו רוב המקצועות (הסכינים), המיוחדים לעשות עיגולי תאנים.

הנודר מפירות הקיץ - לת"ק אינו אסור אלא בתאנים, לרשב"ג גם בענבים, שכשיבשו עוקצי הענבים אף הם נקוצצים ביד.

קונם יין שאני טועם היום - אסור עד שתחשך, ולכשתחשך צריך שאלה לחכם גזירה משום 'יום אחד' שאסור מעת לעת. [אבל המקבל עליו תענית יחיד אוכל משתחשך וא"צ שאלת חכם, לר"ן - שהדבר ידוע שכך דין תענית ולא כשאר נדרים, ולא יבא להחליף בו נודר יום אחד. לרשב"א - רק באומר 'היום' עלול להתחלף ב'יום', שדומים בכך שמוותרים בתחילת היום, משא"כ תענית שנאסר מתחילת היום. המקבל עליו להתענות יום אחד בשבת - אינו צריך להתענות כ"ד שעות, שודאי נתכוון לתעניות שאמרו חכמים, והיינו מעלות השחר עד שתחשך].

מה שגזרו 'היום' משום 'יום אחד' שצריך שאלת חכם אינה משום גזירה לבד, שאין שכיח להחליף, אלא גם משום שהנודר לא נהג כראוי, שכאילו בנה במה בשעת אסור במות והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן. [ולכן אם היה נדר מצוה, כגון ללמוד - אינו צריך שאלה].

'שבת זו', ועומד באחד מימי השבוע - אסור בכל השבוע ושבת הבאה בכלל. [ואם עמד ביום השבת - אינו אסור אלא ביום השבת, ודלא כשיטת אחרים שאסור גם בשבוע הבא].

'חודש זה' - אסור בכל החודש ואין ראש-חודש הבא בכלל, ואפילו יום א' דר"ח של חודש הבא אע"פ שהוא למלאות חודש העבר שנדר בו - שבנדרים הולכים אחר לשון בני אדם, והם קורין אותו ראש-חודש של חודש הבא. [ובשטרות יש לכתוב ביום א' דר"ח - ביום א' של חודש הבא, ואם כתבו על שם חודש שעבר השטר מוקדם ופסול, וביום ב' דר"ח יש לכתוב - ביום שני לחודש פלוני, שנוסח השטרות הוא כלשון בני אדם כדין דנדרים. ובגיטין יש להחמיר ולכתוב: ביום ל' לחודש תשרי שהוא ר"ח מרחשון].

'שנה זו' - אסור בכל השנה עד ראש השנה, 'שבוע זה' (שני שמיטה זו) - אסור בכל השבוע ושביעית בכלל.

'יום אחד', 'שבת אחת', 'חודש אחד', 'שנה אחת', 'שבוע אחד' - אסור בהיקף שלם, וכגון ביום - מעת לעת.

'עד הפסח' - אסור עד שיגיע הפסח, 'עד שיהא הפסח' - אסור עד שיצא פסח, שמשמע עד שיהא כולו, 'עד לפני הפסח' - לרבי מאיר אסור רק עד שיגיע פסח, כיון שמשמעות הלשון היא גם עד רגע שלפני סוף יום אחרון של פסח אומרים שאין מכניס אדם עצמו לספק, לרבי יוסי אסור עד שיצא פסח, שסובר שאדם מכניס עצמו לספק. (ולהלן ס"א: מוחלפת השיטה).

איבעיא באמר 'קונם יין שאני טועם יום' - אם דינו כאומר 'היום' או כאומר 'יום אחד'. [ונקטינן לחומרא ואסור מעת לעת].